

Αποκωδικοποιώντας τη γλώσσα της μαρκέτας: ομοσεξουαλικότητα και εμπορεύσιμη αρσενικότητα

Κ. Κανάκης

1. Εισαγωγή

Η γλωσσική αυτοπαρουσίαση, μέσω των ιστοσελίδων τους, ανδρών που παρέχουν σεξουαλικές υπηρεσίες απευθυνόμενοι σε άλλους άνδρες, γνωστών και ως *escorts* ή *rentboys*, ενδέχεται να φωτίσει τόσο πτυχές της γλωσσικής παραγωγής των ομοφυλόφιλων αντρών όσο και της αρσενικότητας γενικότερα.

Αυτό το κείμενο προέκυψε από την ενασχόλησή μου με τους γλωσσικούς ενδείκτες μη-κυρίαρχων ομοσεξουαλικών αρσενικοτήτων στα ελληνικά. Σε αυτό το γενικότερο πλαίσιο, οι ομοφυλόφιλοι άντρες μοιάζουν να υιοθετούν σε μεγάλο βαθμό το δίπολο *αρσενικό-θηλυκό* για τον αυτοπροσδιορισμό τους (το ίδιο δίπολο βάσει του οποίου παραδοσιακά τους αναπαριστούν οι άλλοι). Έτσι δημιουργούν δύο πόλους ομοφυλόφιλης αρσενικότητας, το *αντράκι* και την *κουκλίτσα*, που ιεραρχούνται και αξιολογούνται ανάλογα με τους πόλους του κυρίαρχου μοντέλου, παρότι δεν παραπέμπουν αναγκαστικά σε σταθερούς σεξουαλικούς ρόλους. (βλ. Γιαννακόπουλος 2001: 171 για μια ανάλογη αντίστιξη μεταξύ *άντρα* και *πούστη/αδερφή*).¹

Εδώ εστιάζω σε ένα ειδικότερο θέμα. Στον τρόπο με τον οποίο οι άνδρες που καταχωρούν την ιστοσελίδα τους στην ειδική κατηγορία *escort & commercial* δικτυακών τόπων όπως το www.gaydar.co.uk αντιλαμβάνονται την κυρίαρχη αρσενικότητα την οποία και εμπορεύονται, κατ' αρχήν γλωσσικά, εφόσον η πρώτη επαφή με την πελατεία τους στο πλαίσιο που εξετάζω είναι ηλεκτρονική. Πώς αυτοπαρουσιάζονται αυτοί οι άνδρες; Όπως και πολλοί (ετεροφυλόφιλοι;) αρσενικοί των γυναικείων και ανδρικών περιοδικών *lifestyle*: «ενεργητικοί» ή «ενεργοπαθητικοί», «πραγματικοί άνδρες», «αθλητικοί», όχι μόνον «ανδροπρεπείς» αλλά και «απόλυτα αρρενωποί», «σοβαροί και εχέμυθοι», συχνά με υπερμέγεθες πέος, κλπ.

Άρα, η *μαρκέτα*, όπως αποκαλείται αυτή η πρακτική στους σχετικούς κύκλους, υπακούει επιφανειακά στις ίδιες νόρμες αυτοπαρουσίασης που διέπουν εν γένει τη ζήτηση αρσενικών στο πεδίο των ευκαιριακών σεξουαλικών συντρόφων και

¹ Οι σχετικοί όροι είναι πολλοί, έτσι, π.χ. η *αδελφή* αναφέρεται και ως *αγορίτσι*, *[γυναίκα] σκέτη*, *ντούρντουλο*, *σουρλουλού*, *κραγμένη*, *ξεφωνημένη*, *[γυναίκα] τελειωμένη [μέχρι στρίφωμα]*, κλπ.

καλεί για παρόμοια γλώσσα, τηρουμένων των αναλογιών (βλ. *heteronormativity*, ετεροκανονικότητα). Το ενδιαφέρον στη συγκεκριμένη περίπτωση βρίσκεται στο ότι:

1. Όπως ακριβώς η ανδρική ομοκοινωνικότητα, έτσι και η ομοσεξουαλικότητα εξοβελίζει το θηλυκό στοιχείο, πραγματικό ή φαντασικό, με στόχο τη δημιουργία ενός *homo-ness* (Bersani, 1995).
2. Η ανδρική ομόφυλη επιθυμία όχι απλά δεν εμφανίζεται σαν ένα βήμα προς τη θηλυκότητα αλλά, αντίθετα, εκλαμβάνεται κυρίως ως μια εκδοχή του *macho* ανδρισμού· το μοντέλο αρσενικότητας που εμφανίζεται, συγχρονικά τουλάχιστον, ως κυρίαρχο και στην ανδρική ομοφυλοφιλία.
3. Όπως στη γλωσσική παραγωγή των ομοφυλόφιλων ανδρών γενικότερα, και εδώ έχουμε να κάνουμε όχι απλά με έμφυλο λόγο, αλλά κυρίως με λόγο εκπεφρασμένης σεξουαλικής *επιθυμίας* (Bersani 1995, Kulick 2000, Cameron & Kulick 2003)· ένα λόγο όπου το φύλο, ως αρσενικότητα, ερωτικοποιείται μέσα από αναγωγή στερεοτύπων σε *πρωτότυπο αρσενικότητας*.
4. Οι γλωσσικοί ενδείκτες εστιάζουν κυρίως, χωρίς να εξαντλούνται, στο τρίπτυχο
 - a. Αρρενωπότητα
 - b. (Αθλητική) σωματική διάπλαση
 - c. Εχεμύθεια/σοβαρότητα
5. Έτσι, αυτό το τρίπτυχο είναι βασικό για την γλωσσική περιγραφή της κυρίαρχης αρσενικότητας αλλά και άλλων, φαινομενικά τουλάχιστον, μη-κυρίαρχων, αρσενικοτήτων.

2. Διευκρινίσεις για τους όρους

Πρώτον, με τον όρο «ομοφυλόφιλοι άνδρες» εννοώ άντρες που έχουν ομοσεξουαλικές επιθυμίες και πρακτικές χωρίς να αποδέχομαι τις ιατρικές συνδηλώσεις που του έχουν αποδοθεί—αντίθετα, χρησιμοποιώντας τον επιχειρώ να τις εξορκίσω. Θεωρώ ότι ο γενικής χρήσης όρος *gay* είναι ακόμη προβληματικότερος μιας και έχει χρησιμοποιηθεί με ποικίλες αποχρώσεις και έχει συνδεθεί με «ταυτότητες» που παραπέμπουν παραπλανητικά σε σταθερές κατηγορίες. Υπό μία έννοια μάλιστα, ίσως στην ελληνική πραγματικότητα να αναφέρεται σε ένα

υποσύνολο του πρώτου εφόσον ο όρος *gay* δεν περιγράφει παρά μέρος των ανδρών που έχουν ομοσεξουαλικές πρακτικές. Δεύτερον, όταν μιλώ για κυρίαρχη ή ηγεμονική αρσενικότητα εννοώ ένα σύνολο παραδοχών στο οποίο κεντρικό ρόλο έχει η ετεροφυλόφιλη σεξουαλική συμπεριφορά και η αντίστιξη *ενεργητικού:αρσενικού* και *παθητικού:θηλυκού* (βλ. Γιαννακόπουλος 2001)—μια αντίστιξη που επιστρατεύεται επίσης για την κατηγοριοποίηση και ερμηνεία άλλων, μη-κυρίαρχων αρσενικότητων δεδομένης της ετεροκανονικότητας. Τέλος, δεν υπαινίσσομαι εδώ ότι υπάρχει μια ιδιαίτερη και ξεχωριστή «γλώσσα των ομοφυλοφίλων» ή «μια γλώσσα της μαρκέτας», όπως άλλωστε δεν θεωρώ ότι υπάρχει «γλώσσα ανδρών» και «γλώσσα γυναικών» (βλ. Παυλίδου 2002: 29-40, Μακρή-Τσιλιπάκου 2003, Μοί 1985: 153). Αντίθετα, με ενδιαφέρει η γλωσσική κατασκευή της σεξουαλικότητας—η οποία δεν εξαντλείται στην όποια «σεξουαλική ταυτότητα»—και η γλωσσική έκφραση της σεξουαλικής επιθυμίας (Cameron & Kulick 2003).

3. Ενδεικτικότητα και έμφυλοι ενδείκτες

Ως προς τα γλωσσικά στοιχεία που εξετάζω, υιοθετώ την πρόταση της Ochs (1992: 337) «η οποία υποστηρίζει ότι η σχέση γλώσσας και φύλου δεν είναι ζήτημα απλής αντιστοίχισης ή συσχέτισης γλωσσικών στοιχείων και κοινωνικής σημασίας του φύλου, αλλά συγκροτείται και διαμεσολαβείται από τη σχέση γλώσσας με στάσεις/θέσεις, κοινωνικές πράξεις, κοινωνικές δραστηριότητες, και άλλες κοινωνικές κατασκευές» (στο Παυλίδου 2002: 33). Η σχέση γλώσσας και φύλου είναι κυρίως έμμεση και στηρίζεται στην έννοια της *(εν)δεικτικότητας* (indexicality). Βάσει αυτής, οι γλωσσικοί τύποι «μπορεί να σημαδεύουν ευθέως μια πράξη (πβ. εντολή), και αυτή με τη σειρά της να μπορεί να συνδέεται με μια θηλυκή ή αρσενική συμπεριφορά και να έχει διαφορετική συχνότητα εμφάνισης μεταξύ αντρών και γυναικών» (Παυλίδου 2002: 33). Επίσης, το φύλο μπορεί να είναι σε ενδεικτική σχέση με άλλες αφηρημένες έννοιες, π.χ., *τραχύτητα* και *ηπιότητα*, *ευγένεια* και *αγένεια*, σε διάφορες κοινωνίες. Το ίδιο μπορεί να συμβαίνει και με τη γλώσσα σε σχέση με τις διάφορες αρσενικότητες, ως έμφυλες «ταυτότητες», και κατ' επέκταση με μορφές σεξουαλικότητας στο βαθμό που διαπλέκονται με το φύλο.

Γενικά ο όρος *ενδεικτικότητα* χρησιμοποιείται για να αναφερθούμε στα χαρακτηριστικά μιας ομάδας αλλά και σε «ιδιότητες της γλώσσας οι οποίες

αναφέρονται στα χαρακτηριστικά μιας περίπτωσης στα πλαίσια της οποίας λαμβάνει χώρα ένα εκφώνημα· συνεπώς η σημασία τους είναι σχετική με αυτήν την περίπτωση» (Crystal 2000: 150). Η βάση της ενδεικτικότητας είναι η διαμεσολάβηση: η δήλωση μιας έννοιας μέσω μιας άλλης. Στα δεδομένα που εξετάζω, η γλώσσα λειτουργεί ως ενδείκτης αρσενικότητας και η αρσενικότητα ως ενδείκτης σεξουαλικότητας. Αυτή η σύνδεση ή μετάβαση είναι κοινωνικά τοποθετημένη και καθίσταται δυνατή λόγω άρρητων αλλά αναγνωρίσιμων παραδοχών και στερεοτύπων. Τέλος, η αρσενικότητα που συγκροτείται μέσα από τα δεδομένα μου μοιάζει να αξιολογείται βάσει των ίδιων παραδοχών και στερεοτύπων που υπαγορεύει η ετεροκανονικότητα (Cameron & Kulick 2003: 153).

4. Δεδομένα, ερωτήματα και ερμηνείες

Τα δεδομένα που εξετάζω αφορούν την αυτοπαρουσίαση ανδρών που παρέχουν σεξουαλικές υπηρεσίες στο δικτυακό χώρο www.gaydar.co.uk, μέσα από τις προσωπικές τους ιστοσελίδες, το λεγόμενο «προφίλ» τους. Ο δικτυακός αυτός χώρος είναι διεθνής και απευθύνεται σε ομοφυλόφιλους κυρίως άνδρες που επιθυμούν να γνωρίσουν άλλους άνδρες για σεξουαλικές επαφές και όχι μόνο. Οι *escorts* καταχωρούνται ξεχωριστά και κατατάσσονται, όπως και τα υπόλοιπα μέλη, κατά χώρα και περιοχή. Η γλώσσα είναι η αγγλική αλλά τα μέλη από την Ελλάδα συχνά χρησιμοποιούν *Greenglish* όπου είναι δυνατό. Το φόρματ της ιστοσελίδας προβλέπει πεδία για την καταχώρηση ψευδώνυμου και προαιρετικής φωτογραφία ή άλμπουμ. Υπάρχουν επίσης πεδία για γενικές και προσωπικές πληροφορίες που συμπληρώνονται μέσα από μια γκάμα προεπιλογών. Επίσης, ένας χώρος για ελεύθερο κείμενο όπου γράφει κανείς κάτι για τον εαυτό του και ένας ανάλογος χώρος που αναφέρει τι ψάχνει. Βρήκα συνολικά 14 προφίλ *escorts* καταχωρημένα στον ελληνικό χώρο τους τελευταίους μήνες. Από αυτούς οι 8 είναι Έλληνες. Γενικά, τα δεδομένα δεν επιβάλλουν τη διάκριση Ελλήνων και ξένων ως προς το θέμα που εξετάζω, εφόσον η αυτοπαρουσίαση είναι ανάλογη.

Τα ψευδώνυμα που επιλέγουν οι *escorts* συχνά παραπέμπουν άμεσα σε χαρακτηριστικά τους ή σε σεξουαλικές πρακτικές (όπως και αυτά άλλων μελών), βλ. π.χ. ενδεικτικά, *hardboisex*, *aristud1*, *greekscort*, *musclescort*, *me4sale*, *esc7athens.*, *Issuperboy*, *bi_sexyhot*, κλπ. Το ψευδώνυμο έχει τη μορφή σύντμησης ενώ λειτουργεί

σαν κράχτης αλλά και επικεφαλίδα για το προφίλ μαζί με τις (τυπικά ακέφαλες) φωτογραφίες.

Στις προσωπικές πληροφορίες ενδιαφέρον παρουσιάζει η ομοιομορφία ως προς την περιγραφή του σωματότυπου. Ενώ οι προεπιλογές είναι πολλές, οι *escorts* δηλώνουν μόνο *muscled* «μυώδης» ή *defined* «γραμμωμένος». Στην ερώτηση για το μέγεθος του πέους τους απαντούν με *extra large* «υπερμέγεθες» ή *large* «μεγάλο». Και αν το μυώδες σώμα μπορεί να αποδοθεί σε υπαγορεύσεις του συρμού και το μεγάλο πέος σε απαιτήσεις του επαγγέλματος ή στο φανταστικό χαρακτήρα του πέους, οι απαντήσεις ως προς το (σεξουαλικό) προσανατολισμό και ρόλο έχουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Η πλειοψηφία δηλώνουν *bi-sexual* «αμφισεξουαλικοί», οι υπόλοιποι μοιράζονται ανάμεσα σε «gay» και *open-minded* «ανοιχτόμυαλους». Η τελευταία κατηγορία και η ονομασία της δημιουργεί ερωτήματα: είναι πνευματώδης αντίδραση στην ταμπέλα ή υπεκφυγή; Υπαινίσσεται στενομυαλιά των ετεροφυλόφιλων; Αποσκοπεί στη δημιουργία μυστηρίου; Η εικόνα συμπληρώνεται από τη δήλωση του σεξουαλικού ρόλου. Μπορεί κανείς να μη δηλώνει απερίφραστα ετεροφυλόφιλος αλλά από την άλλη μεριά κανείς δεν δηλώνει «παθητικός» στο σεξουαλικό ρόλο. Όλοι δηλώνουν είτε *active* «ενεργητικοί» είτε *active/versatile*. Το δεύτερο σκέλος που κυριολεκτικά σημαίνει ‘πολύπλευρος’ αποδίδεται συχνά στα ελληνικά με τον όρο «ενεργοπαθητικός». Στον πρωτότυπο όρο όμως η έννοια του παθητικού είναι απύσχα. Υπονοείται αλλά δεν δηλώνεται ρητά. Αντίθετα, ενώ το *versatile* υπονοεί σαφώς το *active*, αυτό δηλώνεται επίσης ρητά και δεν επαφίεται στην υπονόηση. Ανοιχτόμυαλοι λοιπόν, ναι—αλλά όχι και παθητικοί.

Προνομιακός χώρος για την εξέταση του λόγου των *escorts* σε συνδυασμό με τα παραπάνω είναι τα σύντομα κείμενα αυτοπαρουσίασης που συχνά συνοδεύουν το προφίλ. Το παρακάτω αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα:

- (1) *Απόλυτα αρρενωπός, πολύ ερωτικός body builder για μασάζ, σεξ και συνοδεία. Πάντα με εχεμύθεια, πολύ καλή διάθεση. Στο σεξ είμαι αποκλειστικά ενεργητικός. STATS: 1.84m, 92kgr, 20cm [ακολουθεί ανάλογο κείμενο στα αγγλικά]*

Ο ίδιος άνδρας που δηλώνει *muscled, large, bi-sexual, active* αναφέρεται στο τι ψάχνει ως εξής:

- (2) *Αν έχεις βαρεθεί τους δήθεν αρρενωπούς, δήθεν γυμνασμένους, δήθεν γαμιάδες...*

Εδώ πρωτεύοντα ρόλο παίζουν τα εξωτερικά χαρακτηριστικά εμφάνισης τα οποία οι Cameron & Kulick (2003: 114) αναφέρουν ως τυπικά των προσωπικών αγγελιών των ομοφυλόφιλων ανδρών (σε αντίθεση με τις λεσβίες) και ως ενδείκτες του ερωτικά επιθυμητού για συγκεκριμένες ομάδες στον αγγλοσαξονικό χώρο. Επιπλέον, τα παραπάνω θεωρώ ότι παρουσιάζονται ως αυτονόητα επιθυμητά και αυτό δεν είναι καθόλου τυχαίο. Ενώ τα κείμενα μας λένε κάτι για το τι προσφέρει και όχι τι ψάχνει ο *escort*, μοιάζουν να απαντούν έμμεσα σε πλήθος άλλων αγγελιών στον ίδιο δικτυακό χώρο, καταχωρημένες από άνδρες που δεν ψάχνουν απαραίτητα για πληρωμένο σεξ αλλά για (ευκαιριακούς) ερωτικούς συντρόφους. Αυτές οι άλλες αγγελίες είναι που ορίζουν το επιθυμητό και η αυτοπαρουσίαση των *escorts* υπακούει απλά στους νόμους της συγκεκριμένης αγοράς.

Εξετάζοντας πλήθος άλλων προσωπικών προφίλ (από την Ελλάδα και διεθνώς) στον ίδιο δικτυακό χώρο τον τελευταίο ενάμισι χρόνο, μπορώ να πω ότι με το παραπάνω κείμενο ο *escort* προσφέρει ένα προνομιακό πακέτο με όλα αυτά που ζητούν οι περισσότεροι άλλοι: κατασκευάζει κειμενικά τον άντρα που απηχεί την πιο δημοφιλή ερωτική φαντασίωση—την απουσία θηλυπρέπειας. Οι άλλοι σε πολύ μεγάλο ποσοστό αποτρέπουν τους *θηλυπρεπείς*, *τις κραγμένες αδερφές*, *τις κουκλίτσες*, *τις σκέτες*, *τα ντούρντουλα* ενώ αυτοχαρακτηρίζονται συχνά ως *straight-acting*, *ανδροπρεπείς*, *αντράκια*, *αθλητικοί*, *παιδαράδες*, κλπ. Έτσι η ερωτικοποίηση της αρσενικότητας μοιάζει να προϋποθέτει τον εξοβελισμό της θηλυκότητας. Υπό αυτό το πρίσμα εξηγείται και η σιωπή σχετικά με τον ενδεχόμενο παθητικό ρόλο των *escorts*. Επιπλέον, στα κείμενα αυτοπαρουσίασης των *escorts* υπάρχουν σπανιότερα έμμεσες προτροπές ή προκλήσεις, π.χ. *για όσους δε φοβούνται να.../τολμούν να...*, ή *for smart people who dare to award [sic] themselves with what they deserve!* Αυτός ο λόγος, που έχει συνδεθεί άλλοτε με τη «γλώσσα των ανδρών» και άλλοτε με την επιτέλεση της αρσενικότητας στη κοινωνιογλωσσολογική βιβλιογραφία (βλ. Μακρή-Τσιλιπάκου 2003), λειτουργεί και εδώ ως έμφυλος ενδείκτης. Ταυτόχρονα, η πρόκληση-πρόσκληση για συμμετοχή σε μια απαγορευμένη και διπλά στιγματισμένη πρακτική (ομοφυλοφιλία και αγοραίο σεξ) την τοποθετεί ακόμη πιο ψηλά στην ιεραρχία του επιθυμητού. Τέλος, η αναφορά στην εχεμύθεια και τη σοβαρότητα

αντιπαρατίθενται έμμεσα στην ακριτομυθία ή το κουτσομπολιό. Δεδομένου ότι το κουτσομπολιό (gossip) έχει συνδεθεί με τη γλωσσική παραγωγή και το επικοινωνιακό στυλ των γυναικών, η εχεμύθεια λειτουργεί επίσης ως έμφυλος ενδείκτης και ως ένα ακόμη συστατικό στη δόμηση της συγκεκριμένης φαντασιωτικής αρσενικότητας.

Η εικόνα που παρουσιάζω βάσει των δεδομένων συνδέει ενδεικτικά τη γλώσσα της μαρκέτας με τη γλωσσική επιτέλεση της αρσενικότητας—και μάλιστα μιας κυρίαρχης αρσενικότητας. Αυτό εγείρει κάποια ερωτήματα στα οποία θα επιχειρήσω να δώσω πιθανές ερμηνείες. Υπάρχει μια αρσενικότητα που είναι γενικά επιθυμητή; Είναι οι ομοφυλόφιλοι γενικά ομοφοβικοί; Ή μήπως είναι η αρσενικότητα που πουλάνε οι *escorts* μια μορφή αντίστασης στην ετεροκανονικότητα; Θεωρώ ότι τα παραπάνω ερωτήματα (και ίσως άλλα που δεν θέτω εδώ) διαπλέκονται. Και αυτό γιατί η αρσενικότητα, η επιθυμία και η σεξουαλικότητα δεν μπορούν να εξεταστούν ανεξάρτητα από την ετεροκανονικότητα—την προσδοκία ευθυγράμμισης του φύλου με «κατάλληλες» συμπεριφορές και κυρίως την προσδοκία ετεροφυλοφιλίας (πβ. Bersani 1994, 1995).

Η ετεροκανονικότητα μας αφορά όλους διότι υπαγορεύει τα έμφυλα στερεότυπα βάσει των οποίων καλούμεθα να κατηγοριοποιήσουμε τον εαυτό και τους άλλους. Τα στερεότυπα αρσενικότητας και θηλυκότητας υπάρχουν και αναμετριόμαστε μαζί τους πολύ πριν επιθυμήσουμε ή ερωτικοποιήσουμε την όποια αρσενικότητα ή θηλυκότητα. Με αυτή την έννοια, υπάρχει μια αρσενικότητα που προβάλλεται ως γενικά επιθυμητή. Παράλληλα, αυτή η αρσενικότητα αξιολογείται κοινωνικά πολύ θετικότερα από την θηλυκότητα (σεξισμός). Έτσι, η τάση μεταξύ ομοφυλόφιλων ανδρών για διάκριση ανάμεσα σε *αντράκια* και *κουκλίτσες* μοιάζει με οικειοποίηση και εφαρμογή της ηγεμονικής έμφυλης διάκρισης στα πλαίσια μη-ηγεμονικών αρσενικοτήτων και είναι ιεραρχική και αξιολογική με ανάλογο τρόπο. Ο τύπος της αρσενικότητας που πουλούν οι *escorts* είναι επιθυμητός επειδή είναι επιθυμητά τα *αντράκια*, αλλά όχι μόνο για αυτό.

Στο ίδιο πλαίσιο ετεροκανονικότητας, ο ομοφυλόφιλος άνδρας ιστορικά παρουσιάζεται με θηλυκά χαρακτηριστικά προκειμένου να χωρέσει στο προϋπάρχον σχήμα (Cameron & Kulick 2003). Έτσι, από τη μια πλευρά, το *camp* οικειοποιείται και εκμεταλλεύεται αυτή την ηγεμονική αναπαράσταση για να είναι προκλητικό, παραβιάζοντας κατάφωρα την ετεροκανονικότητα ενώ υπακούει φαινομενικά στους

δικούς της όρους. Αντίθετα, η *macho* γλώσσα της μαρκέτας και ο αρρενωπός ομοφυλόφιλος γενικότερα αντιδρά σε αυτή την ιστορική αναπαράσταση που του αρνείται την αρσενικότητα λόγω της παραβατικής σεξουαλικότητας. Διεκδικεί την αρσενικότητα αποσυνδέοντάς την από τη σεξουαλικότητα ως ετεροφυλοφιλία και ταυτόχρονα διαπραγματεύεται την κοινωνική του ορατότητα με τους δικούς του όρους. Φυσικά, το αντίτιμο για αυτό είναι η συνεχιζόμενη σεξιστική αξιολόγηση αλλά και η (ευθύνη για την) παρανόηση ότι οι ομοφυλόφιλοι άνδρες επιθυμούν ετεροφυλόφιλους άνδρες. Σε αυτή την πολιτική αναμέτρηση αναπαραστάσεων η αντίσταση ενδέχεται να πάρει πολλές μορφές. Και αν η αναπαράσταση που εξετάζω εδώ έχει συνδεθεί κυρίως με το *gay* κίνημα, δεν είναι ξένη στο παραδοσιακό εγχώριο μοντέλο ομοσεξουαλικών πρακτικών (βλ. Γιαννακόπουλος 2001). Ο Bersani (1994: 249) παρατηρεί ότι αν ο Weeks έχει δίκιο όταν λέει ότι οι *gay* άνδρες «ροκανίζουν» τα θεμέλια της ετεροφυλόφιλης αρσενικής ταυτότητας, αυτό δεν συμβαίνει επειδή κρατούν μια απόσταση απ' αυτήν παρωδώντας την, αλλά μάλλον επειδή, μέσω της παράφορης ταύτισής τους με αυτήν, δεν παύουν ποτέ να γοητεύονται από την παραβίασή της. Και η παραβίαση αυτή είναι στο επίπεδο της σεξουαλικότητας όχι του φύλου.

Η γλώσσα της μαρκέτας εμπορεύεται την αρσενικότητα που φαντασιώνονται οι *escorts* και οι πελάτες τους. Την αρσενικότητα που είναι αντικείμενο επιθυμίας για τους ομοφυλόφιλους αλλά και την αρσενικότητα που δεν τους αναγνωρίζει η ετεροκανονικότητα. Αντιδρώντας στην ετεροαναπαράσταση που τους θέλει «θηλυπρεπείς», οι ομοφυλόφιλοι άνδρες υιοθετούν οι ίδιοι και ψάχνουν στους άλλους μια αρσενικότητα που, σε συγκεκριμένα πλαίσια, ανάγεται σε ενδείκτη ομοσεξουαλικότητας. Έτσι οι *escorts* εμπορεύονται την ομοσεξουαλικότητα μιλώντας ουσιαστικά για την αρσενικότητα.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Bersani, L. 1994. Is the rectum a grave? Στο J. Goldberg (επιμ.), *Reclaiming Sodom*. New York: Routledge, 249-264.
- Bersani, L. 1995. *Homos*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

- Γιαννακόπουλος, Κ. 2001. Ανδρική ταυτότητα, σώμα και ομόφυλες σχέσεις: Μια προσέγγιση του φύλου και της σεξουαλικότητας. Στο Σ. Δημητρίου (επιμ.) *Ανθρωπολογία των φύλων*. Αθήνα: Σαββάλας, 162-187.
- Cameron, D. & D. Kulick. 2003. *Language and Sexuality*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Crystal, D. 2000. *Λεξικό γλωσσολογίας και φωνητικής*. Μτφρ. Γ. Ξυδόπουλος. Αθήνα: Πατάκης.
- Kulick, D. 2000. Gay and lesbian language. *Annual Review of Anthropology* 29: 243-285.
- Μακρή-Τσιλιπάκου, Μ. 2003. Η γυναικεία γλώσσα και η γλώσσα γυναικών. Στα Πρακτικά του Συνεδρίου *Το φύλο τόπος συνάντησης των επιστημών: Ένας πρώτος ελληνικός απολογισμός*, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, http://www.aegean.gr/gender-postgraduate/Documents/Praktika_Synedriou/Κείμενο%20Μακρή-Τσιλιπάκου.pdf
- Μοί, Toril. 1985. *Sexual/Textual Politics: Feminist Literary Theory*. London & New York: Methuen.
- Ochs, E. 1992. Indexing gender. Στο A. Duranti & C. Goodwin (επιμ.), *Rethinking Context: Language as an Interactive Phenomenon*. Cambridge: Cambridge University Press, 335-358.
- Παυλίδου, Θ.-Σ. (επιμ.) 2002. *Γλώσσα-γένος-φύλο*. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.

Κώστας Κανάκης
Τμήμα Κοινωνική Ανθρωπολογίας και Ιστορίας
Πανεπιστήμιο Αιγαίου
c.canakis@sa.aegean.gr